Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22.03.2017, sp. zn. 5 Tdo 1249/2016, ECLI:CZ:NS:2017:5.TDO.1249.2016.1

Číslo: 40/2017

Právní věta: Při právní kvalifikaci činu obviněných manželů, kteří společným jednáním zmařili i jen částečně jednak společné závazky a jednak samostatné závazky vůči jejich věřitelům, jako trestného činu poškozování věřitele podle § 256 tr. zák. (nyní poškození věřitele podle § 222 tr. zákoníku), je třeba rozlišit, který z manželů má na základě závazkového právního vztahu vůči věřiteli postavení dlužníka, tj. zda jeho jednání představuje poškozování vlastního věřitele podle § 256 odst. 1 tr. zák. (nyní § 222 odst. 1 tr. zákoníku) nebo poškozování věřitele jiné osoby ve smyslu § 256 odst. 2 tr. zák. (nyní § 222 odst. 2 tr. zákoníku). Takové společné jednání manželů, kterým při naplnění všech znaků skutkové podstaty trestného činu poškozování věřitele způsobili škodu velkého rozsahu, je třeba posoudit u každého z nich jako trestný čin poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zák. [nyní poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a), odst. 4 písm. a) tr. zákoníku] spáchaný ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. (nyní § 23 tr. zákoníku).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 22.03.2017

Spisová značka: 5 Tdo 1249/2016

Číslo rozhodnutí: 40

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Poškození věřitele, Spolupachatelství

Předpisy: § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku
§ 222 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku
§ 222 odst. 4 písm. a) tr. zákoníku
§ 23 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněných J. H. a Ing. V. H. zrušil ve výroku pod bodem I. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 5. 2016, sp. zn. 8 To 21/2012, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 6 T 119/2011 a sám rozhodl tak, že oba obviněné uznal vinným trestným činem poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a), odst. 4 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, dílem dokonaným, dílem ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., uložil jim trest a rozhodl o náhradě škody.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 (dále i jen „nalézací soud“) ze dne 21. 11. 2011, sp. zn. 6 T 119/2011, byli obvinění J. H. a Ing. V. H. uznáni vinnými trestným činem poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. b), odst. 4 tr. zák. dílem dokonaným, dílem ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., spáchaného ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. Za tento trestný čin byli oba obvinění odsouzeni podle § 256 odst. 4 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání třiceti měsíců. Podle § 39a odst. 2 písm. b) za použití § 39 odst. 3 tr. zák. byli obvinění pro výkon tohoto trestu zařazeni do věznice s dozorem. Podle § 229 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád (dále jen „tr. ř.“), byly poškozené společnosti A. T., s. r. o., se sídlem P. 1, T. R., s. r. o., se sídlem P. 1, odkázány s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Městský soud v Praze, který projednal jako soud odvolací odvolání obviněných J. H., Ing. V. H. a poškozené společnosti A. C. L., rozhodl rozsudkem ze dne 10. 5. 2016, sp. zn. 8 To 21/2012, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), d), e) tr. ř. zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu, a podle § 259 odst. 3 písm. a), b) tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněné J. H. a Ing. V. H. uznal vinnými trestným činem poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), odst. 4 tr. zák. dílem dokonaným, dílem ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., kterého se měli dopustit tím, že ačkoli jako výluční majitelé nemovitosti na adrese P. 2 pronajímali část této budovy Ministerstvu práce a sociálních věcí České republiky, se sídlem P. 2, za měsíční nájemné ve výši 413 388 Kč do března 2007 včetně, po předchozí společné dohodě se společností A. E. H+H, s. r. o., se sídlem P. 2, jejímž jediným jednatelem byl obviněný J. H. a společníky obvinění J. H. a V. H. a syn obviněných J. H., uzavřeli dne 26. 3. 2007 nájemní smlouvu, kterou této společnosti celou nemovitost pronajali a zároveň jí udělili souhlas k tomu, aby totožné prostory opětovně pronajímala Ministerstvu práce a sociálních věcí České republiky, se kterým dne 6. 4. 2007 uzavřeli dohodu o ukončení původních nájemních smluv s účinností ke dni 15. 4. 2007, přičemž současně dne 6. 4. 2007 společnost A. E. H+H, s. r. o., uzavřela s Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky podnájemní smlouvu s účinností od 16. 4. 2007 za měsíční podnájemné ve výši 364 833,50 Kč, v období od listopadu 2007 do května 2008 pouze ve výši 336 682 Kč, jež mělo být hrazeno na bankovní účet společnosti, avšak již dne 18. 6. 2007 oznámila společnost A. E. H+H, s. r. o., Ministerstvu práce a sociálních věcí České republiky, že tohoto dne uzavřela smlouvu o půjčce s J. H., jakožto věřitelem, jemuž jako zajištění půjčky mají sloužit pohledávky vyplývající z podnájemní smlouvy ze dne 6. 4. 2007, na základě čehož bylo Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky vyzváno, aby měsíční podnájemné v období od července 2007 do června 2010 zasílalo na bankovní účet J. H., s nímž fakticky disponovali obvinění, přičemž na tento účet byly takto poukázány finanční prostředky za období od září 2007 do února 2009 a za květen 2009 v celkové výši 6 734 776 Kč, zatímco za březen a duben 2009 a za období od června 2009 dále byly finanční prostředky zasílány na účet soudního exekutora Mgr. J. V., a to jednak cestou soudní úschovy na základě usnesení Okresního soudu Praha-západ ze dne 9. 2. 2009, sp. zn. 13 C 11/2009, jednak na základě exekučního příkazu ze dne 17. 4. 2009, sp. zn. 100 EX 1935/07, a to v celkové výši 6 399 230 Kč, a tohoto jednání se obvinění dopustili přesto, že si byli vědomi existence svých splatných závazků, četných pravomocných a vykonatelných exekučních titulů na základě soudních či správních rozhodnutí, jakož i generálního zákazu (inhibitoria) nakládat s veškerým svým majetkem včetně nemovitostí patřícím do společného jmění manželů pod sankcí neplatnosti právních úkonů poté, co obviněné H. bylo dne 1. 2. 2007 doručeno usnesení Okresního soudu Praha-západ ze dne 14. 12. 2006, č. j. 13 Nc 3984/2006-3, kterým byla nařízena exekuce na majetek obviněné, o čemž obviněný H. věděl, neboť dne 30. 1. 2007 proti tomuto usnesení podal odvolání, v důsledku čehož byly nájemní smlouva z 26. 3. 2007 a podnájemní smlouva z 6. 4. 2007 neplatné, přičemž podnájemné zasílané Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky na účet J. H. bylo z tohoto účtu vybíráno obviněnými, vkládáno jako vklad J. H. do pokladny společnosti A. E. H+H, s. r. o., a z pokladny této společnosti vzápětí vypláceno obviněným jako nájemné z titulu předmětné nájemní smlouvy, čímž obvinění v úmyslu částečně zmařit uspokojení svých věřitelů

fakticky odstranili část svého majetku spočívajícího v pravidelném měsíčním nájemném v nezanedbatelné výši, které jim jako vlastníkům předmětné nemovitosti zasílalo Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky na jejich účty postižitelné exekucí, neboť ten se stal v důsledku uvedeného zcela účelového jednání obviněných pro věřitele nedostupným, čímž v částce 6 734 776 Kč částečně zmařili a v částce 5 107 669 Kč se pokusili částečně zmařit uspokojení těchto věřitelů:

1) Ing. J. K., bytem J., s pohledávkou v základní výši 100 000 Kč,

2) A. ateliéru B., s. p., v likvidaci, nyní se sídlem P. 5 (nyní vydražitelky J. Š.), s pohledávkou v základní výši 355 000 Kč,

3) GTS C., s. r. o., dříve GTS N., s. r. o., se sídlem P. 3, s pohledávkou v základní výši 39 805,50 Kč, přičemž ke dni 6. 5. 2014 byla exekučně vymožena částka 36 193,40 Kč,

4) D&I C. L., se sídlem L., Spojené království Velké Británie a Severního Irska, s pohledávkou v základní výši 18 610 Kč,

5) Ing. P. D., trvale bytem B., s pohledávkou v základní výši 5 000 000 Kč,

6) Okresní správy sociálního zabezpečení Praha-západ, se sídlem P. 9, s pohledávkou v základní výši 379 728,97 Kč,

7) A. C. L., se sídlem H. Building, D. 2, Irsko (nyní C. C., a. s.), s pohledávkou v základní výši 5 000 000 Kč,

8) C., a. s., se sídlem P. 1, s pohledávkou v základní výši 46 939 734 Kč, přičemž vůči tomuto věřiteli obžalovaní částečně zmařili uspokojení pohledávky pouze v částce 5 457 858,75 Kč ke dni 15. 12. 2008, kdy došlo k promlčení uvedené pohledávky, a v částce 6 384 586,25 Kč se pokusili zmařit uspokojení tohoto věřitele.

3. Za tento trestný čin byl každý z obou obviněných odsouzen podle § 256 odst. 4 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání dvou let. Podle § 58 odst. 1, § 59 odst. 1 tr. zák. byl oběma obviněným výkon trestů podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byly poškozené společnosti A. T., s. r. o., se sídlem P. 1, a TST R., s. r. o., se sídlem P. 1 odkázány s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 253 odst. 1 tr. ř. bylo odvolání poškozené společnosti A. C. Ltd. se sídlem H. Building, D. 2, Irsko (nyní C. C., a. s.), zamítnuto.

4. Je třeba uvést, že odvolací soud v předmětné věci rozhodoval již potřetí, když jeho první rozsudek ve věci ze dne 4. 7. 2012, sp. zn. 8 To 21/2012, byl zrušen usnesením Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 5 Tdo 700/2013-I., a druhý rozsudek ze dne 17. 6. 2014, sp. zn. 8 To 21/2012, byl zrušen usnesením Nejvyššího soudu ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. 5 Tdo 1645/2014. V posledně uvedeném zrušovacím usnesení Nejvyšší soud odvolacímu soudu uložil, aby v novém řízení provedl důkaz znaleckým posudkem Ing. V. M. a zabýval se okolnostmi, které z tohoto znaleckého posudku vyplynuly v porovnání se závěry znalkyně Ing. V. K. Ohledně pohledávky společnosti C., a. s., dříve A. T., s. r. o., v základní výši 46 939 734 Kč, odvolacímu soudu uložil, aby upravil svá skutková zjištění s ohledem na závěry, které učiní ve vztahu k promlčení této pohledávky, přičemž závěr o této předběžné otázce musí být jednoznačný. Pokud dospěje k závěru o promlčení této pohledávky, musí zvážit, zda jednání dovolatelů nepředstavovalo pokus poškození společnosti C., a. s. Nejvyšší soud dále uvedl, že odvolací soud zaktualizuje svá zjištění ohledně insolvenčního řízení, v němž podala společnost C., a. s., insolvenční návrh na obviněnou Ing. V. H., a vyžádá si spis Městského soudu v Praze, sp. zn. 51 Cm 42/1997, v němž je vedeno řízení o zaplacení částky 60 935 046 Kč s příslušenstvím.

II.
Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 5. 2016, sp. zn. 8 To 21/2012, ve spojení s rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 21. 11. 2011, sp. zn. 6 T 119/2011, podali obvinění J. H. a Ing. V. H. prostřednictvím svého obhájce JUDr. V. T. dovolání z důvodů podle § 265b odst. 1 písm. b) a g) tr. ř. Ve vztahu k druhému z uvedených dovolacích důvodů mimo jiné namítli, že odvolací soud se nevypořádal s námitkami formulovanými v jejich podáních ze dne 16. 3. 2016, 18. 3. 2016, 22. 3. 2016, 7. 4. 2016, 19. 4. 2016 a 20. 2. 2016. V těchto podáních zaprvé namítali, že postižení pohledávky obžalovaných za jejich dlužníkem, společností A. E. H+H, s. r. o., z titulu nájemní smlouvy ze dne 26. 3. 2007, se neprovádí postižením účtu dlužníka povinného (společnosti A. E. H+H, s. r. o.). Zadruhé uvedli, že porušení tzv. generálního inhibitoria se vztahuje výhradně k osobě oprávněného, který vedl v dané době vůči povinnému exekuci, tj. v daném případě k Ing. J. K. Dále namítli, že pohledávky některých tvrzených věřitelů (A. ateliér B. st. p. v likvidaci, Ing. P. D., A. C. Ltd., C., a. s.) zásadně popírali, přičemž pohledávka společnosti C., a. s., se promlčela v souladu s ustanovením § 408 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ke dni 26. 4. 2006 (deset let od data odstoupení Investiční a Poštovní banky, a. s., od úvěrových smluv). Podle svého tvrzení navíc disponují dostatkem jiného (nemovitého) majetku, ze kterého mohou být uspokojeny pohledávky nezpochybnitelných věřitelů.

6. Dovolatelé dále s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2015, sp. zn. 29 ICdo 32/2013, odvolacímu soudu vytkli, že pominul aktuální judikaturu Nejvyššího soudu k otázce tzv. společného dluhu manželů. Postavení dovolatelů v trestním řízení jako solidárních dlužníků vůči všem věřitelům je nesprávné, protože některé pohledávky jsou pohledávkami výlučně za jedním z nich.

7. Dovolatelé rovněž poznamenali, že hodnota jejich nemovitého majetku mnohonásobně převyšuje jejich dluh. Rozporovali zároveň závěr odvolacího soudu o neprodejnosti nemovitostí. Odvolací soud se navíc nevypořádal s námitkami týkajících se insolvenčních návrhů, které podává společnost A. T., s. r. o., a společnost C., a. s., na majetek dovolatelů; věřitelé tak měli možnost přihlásit své pohledávky do probíhajících insolvenčních řízení, přičemž z důvodů účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení (tedy z důvodů stojících mimo vůli dovolatelů) nebylo možné exekuci na jejich majetek provést. Nařízený konkurs vůči dovolatelce Ing. V. H. byl nadto Vrchním soudem v Praze zrušen, což dále zpochybňuje existenci pohledávek tvrzených údajnými věřiteli.

8. Dovolatelé dále uvedli, že nelze dovodit jakýkoliv jejich úmysl, byť nepřímý, spáchat tvrzený trestný čin, případně shledat požadovaný stupeň společenské nebezpečnosti či škodlivosti. Skutek popsaný ve výroku odvolacího soudu nevykazuje zákonné znaky trestného činu poškozování věřitele. Právní závěry nalézacího i odvolacího soudu jsou v extrémním nesouladu se skutkovými zjištěními. Závěrem svého mimořádného opravného prostředku dovolatelé navrhli, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 5. 2016, sp. zn. 8 To 21/2012, opětovně zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k novému projednání a rozhodnutí. Podáním ze dne 11. 8. 2016 dovolatelé své dovolání doplnili o usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 7. 2016, č. j. 3 VSPH 2136/2016-A-300, kterým bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 23. 9. 2015, č. j. KSPH 36 INS 28162/2012-A-279, o prohlášení konkursu na majetek Ing. V. H.

9. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství, jíž bylo dovolání obviněných J. H. a Ing. V. H. doručeno ve smyslu § 265h odst. 2 tr. ř., se k němu vyjádřila s tím, že pokud jde o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., nejprve konstatovala, že odvolací soud důsledně vycházel z právních názorů, které ve svém usnesení ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. 5 Tdo 1645/2014, vyslovil Nejvyšší soud a doplnil dokazování tak, jak mu bylo předmětným usnesením uloženo. V návaznosti na doplněné dokazování odvolací soud změnil právní kvalifikaci trestného činu z § 256 odst. 1 písm. b)

tr. zák. na § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák., tj. došlo ke změně znaku „neexistujícího závazku“ na znak „odstranění části majetku“. Odvolací soud dále vyřešil veškeré otázky související s posouzením trestnosti jednání obviněných a jeho rozsahu. Upravil skutková zjištění týkající se pohledávky věřitele společnosti C., a. s., když určil jako datum promlčení této pohledávky 15. 12. 2008 a k tomuto datu také upravil částku, o kterou obvinění částečně zmařili uspokojení tohoto věřitele. Státní zástupkyně odmítla i námitku, podle které mohli věřitelé uspokojit své pohledávky z nemovitého majetku obviněných a odkázala v tomto směru na předchozí vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 21. 1. 2015, sp. zn. 1 NZO 1277/2014

10. Závěrem svého vyjádření státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání obviněných podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl. Současně navrhla, aby Nejvyšší soud toto rozhodnutí učinil v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

11. Nejvyššímu soudu zaslala své vyjádření i poškozená společnost A. T., s. r. o., přičemž ve svém podání, z důvodů v něm podrobně rozvedených, rozporovala závěr odvolacího soudu, že poškozená nebyla věřitelem obviněných, protože pohledávky společnosti C., a. s., na ni nepřešly a že mělo dojít k jejich promlčení.

12.Nevyššímu soudu bylo dále dne 1. 3. 2017 doručeno podání dovolatelů prostřednictvím jejich obhájce, kterým reagovali k výzvě Nejvyššího soudu na možnost odlišné právní kvalifikace jejich jednání. V tomto podání upozorňovali na svůj majetek, který podle jejich názoru mohl sloužit k uspokojení pohledávek věřitelů. Zároveň opakovaně rozporovali existenci některých pohledávek, konkrétně věřitele Ing. P. D. a společnosti A. C. Ltd., a opětovně uplatňovali námitku promlčení společnosti C., a. s.

13. V podání ze dne 9. 3. 2017 dovolatelé prostřednictvím svého obhájce uvedli, že obviněný J. H. v rámci insolvenčního řízení, vedeném pod sp. zn. KSPH 66 INS 6953/2016, uplatnil z pozice dlužníka námitku promlčení pohledávky společnosti A. T., s. r. o. Krajský soud v Praze, který usnesením ze dne 2. 3. 2017, sp. zn. KSPH 66 INS 6953/2016, zjistil úpadek dlužníka J. H. a prohlásil na jeho majetek konkurs, konstatoval, že námitka promlčení není důvodná. Podle dovolatelů došlo ze strany Krajského soudu v Praze k omylu při rozhodování, protože jako podklad pro rozhodnutí hodnotil pohledávku, která v daném insolvenčním řízení nebyla přihlášena a dlužníkem této pohledávky nebyl obviněný J. H. Uvedená pohledávka byla judikována vůči jeho manželce a byla přihlášena v jiném insolvenčním řízení, vedeném pod sp. zn. KSPH 36 INS 28162/2012, ve kterém obviněná Ing. V. H. prokazuje její úhradu. K podání dovolatelé přiložili odvolání ze dne 6. 3. 2017 proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 2. 3. 2017, sp. zn. KSPH 66 INS 6953/2016, včetně tohoto usnesení.

14. K dovolání se rovněž vyjádřila společnost C., a. s., která v zásadě odkázala na obsah a znění vyjádření společnosti A. T., s. r. o. s tím, že odvolací soud v rozporu s relevantní judikaturou, citovanou ve vyjádření, zcela překvapivě dospěl k závěru o promlčení části pohledávek.

III.
Přípustnost dovolání

15. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve v souladu se zákonem zkoumal, zda není dán některý z důvodů pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., a na základě tohoto postupu shledal, že dovolání ve smyslu § 265a odst. 1, 2 písm. a) tr. ř. je přípustné, bylo podáno osobami oprávněnými [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], řádně a včas (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.) a splňuje náležitosti dovolání. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vymezených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněnými vznesené námitky naplňují jimi tvrzený dovolací důvod, a shledal, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl uplatněn v souladu se zákonem vymezenými podmínkami. Následně se Nejvyšší soud zabýval důvodem odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1

písm. e) tr. ř., tedy zda nejde o dovolání zjevně neopodstatněné, přičemž ani tento důvod pro odmítnutí dovolání neshledal. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud neshledal ani jiné důvody pro odmítnutí dovolání obviněných podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků napadeného rozhodnutí, proti nimž bylo toto dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadeným částem rozhodnutí předcházející. K vadám výroků, které nebyly dovoláním napadeny, Nejvyšší soud přihlížel, jen pokud by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno dovolání.

16. Nejvyšší soud se v prvé řadě vypořádal s dovolacími námitkami obviněných J. H. a Ing. V. H., které podřadili pod dovolací důvod podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř., a z důvodů v rozsudku podrobně rozvedených je shledal nepřípustnými.

17. Nejvyšší soud poté, co v obecné rovině vyložil obsah a rozsah své přezkumné činnosti ve vztahu k dovolacímu důvodu uvedenému v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., se z těchto hledisek zabýval naplněním tohoto dovolacího důvodu ve vztahu k právnímu posouzení jednání obviněných J. H. a Ing. V. H.

IV.
Důvodnost dovolání

18. Obvinění opětovně opakovali některé námitky, kterými se bránili již v předcházejícím řízení. Zejména namítali, že disponují dostatkem majetku, ze kterého mohou být uspokojeny pohledávky věřitelů (v této souvislosti upozorňovali také na možnost postižení účtu společnosti A. E. H+H, s. r. o.). Touto obhajobou se však již Nejvyšší soud zabýval ve svém usnesení ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. 5 Tdo 1645/2014, kde odkázal na zjištění odvolacího soudu, který popsal mnohaletou a bezvýslednou snahu věřitelů obviněných o uspokojení svých pohledávek. Nejvyšší soud pouze poukázal na některé rozdíly mezi znaleckými posudky Ing. V. M. a Ing. V. K., zpracovanými za účelem ocenění nemovitého majetku obviněných. Odvolací soud v souladu s jeho pokyny provedl důkaz znaleckým posudkem a jeho autora, znalce Ing. V. M., vyslechl ve veřejném zasedání dne 10. 5. 2016 (č. l. 3798–3801). Ve vztahu k porovnání závěrů tohoto posudku se závěry znalkyně Ing. V. K. odvolací soud následně uvedl, že rozdíly ve stanovení cen nemovitostí ve vlastnictví obviněných v obou posudcích nepovažuje za významné z důvodu odlišného časového okamžiku, k němuž byly znalecké posudky zpracovány, a také s ohledem na mnohaletou bezvýslednou snahu věřitelů domoci se svých pohledávek v civilním řízení (str. 37–38 rozsudku odvolacího soudu). Nejvyšší soud se s těmito závěry odvolacího soudu po přezkoumání obsahu uvedených znaleckých posudků (posudek Ing. V. K. na čl. 168–185 a posudek Ing. V. M. na č. l. 3731–3759) plně ztotožňuje a vzhledem k náležitému odůvodnění uvedených závěrů odvolacího soudu, ke kterým nemá co dodat, v podrobnostech odkazuje na odůvodnění rozsudku odvolacího soudu. K tomu Nejvyšší soud ještě dodává, že již ve svém posledním zrušujícím rozhodnutí aproboval závěr odvolacího soudu ohledně možnosti exekučního postižení účtu společnosti A. E. H+H, s. r. o., podle nějž se finanční prostředky na účtu společnosti vůbec neobjevily, a proto je nebylo možné postihnout exekucí (str. 13–14 usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. 5 Tdo 1645/2014).

19. Obvinění ve svém dovolání také opakovaně rozporovali existenci a výši jednotlivých pohledávek. U věřitelů Ing. J. K., A. ateliéru B., státní podnik v likvidaci, GTS C., s. r. o., dříve GTS N., a. s., D&I C. L., dříve C., a. s., Ing. P. D., Okresní správy sociálního zabezpečení P.-z. a společnosti A. C. Ltd. (nyní C. C., a. s.), Nejvyšší soud v usnesení ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. 5 Tdo 1645/2014, uvedl, že na základě dosud provedeného dokazování nevznikají pochybnosti o existenci, platnosti, nepromlčení a výši těchto pohledávek (viz str. 17 tohoto usnesení). Nejasnosti přetrvávaly pouze ohledně pohledávky společnosti C., a. s., resp. dříve společnosti A. T., s. r. o. Odvolacímu soudu proto uložil, aby podle § 9 odst. 1 tr. ř. vyřešil jako předběžnou otázku, kdo je poškozenou společností v bodě 8. výroku o vině v rozsudku nalézacího soudu, a pokud by dospěl k závěru, že poškozeným věřitelem je

společnost C., a. s., aby se zabýval i možným promlčením pohledávky ve vztahu k této společnosti. V této souvislosti Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu zaktualizovat svá zjištění ohledně vývoje insolvenčního řízení, v němž insolvenční návrh podala společnost C., a. s., na obviněnou Ing. V. H., a vyžádat si spis Městského soudu v Praze sp. zn. 51 Cm 42/1997, v němž je vedeno řízení o zaplacení částky 60 935 046 Kč s příslušenstvím. Odvolací soud tento pokyn Nejvyššího soudu splnil, když z insolvenčního spisu, vedeného u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. KSPH 36 INS 28162/2012, zrekapituloval seznam přihlášených pohledávek a zjistil stav řízení. V době rozhodování odvolacího soudu byl usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 23. 9. 2015, č. j. KSPH 36 INS 28162/2012-A-279, zjištěn úpadek dlužnice Ing. V. H. a prohlášen na její majetek konkurs, uvedené usnesení napadla Ing. V. H. odvoláním (str. 16–17 rozsudku odvolacího soudu). Svým podáním ze dne 11. 8. 2016 obvinění doplnili své dovolání o usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 7. 2016, č. j. 3 VSPH 2136/2015-A-300, kterým bylo usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 23. 9. 2015, č. j. KSPH 36 INS 28162/2012-A-279, zrušeno. Pokud jde o řízení o zaplacení částky 60 935 046 Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 51 Cm 42/1997, odvolací soud konstatoval, že věc nebyla dosud pravomocně rozhodnuta, a proto podle § 9 odst. 1 tr. ř. posoudil jako předběžnou otázku, kdo je věřitelem obviněných v bodě 8. výroku o vině v rozsudku nalézacího soudu a otázku promlčení této pohledávky (str. 12 rozsudku odvolacího soudu).

20. Odvolací soud zjistil, že se jednalo o pohledávku Investiční a Poštovní banky, a. s., vzniklou poskytnutím úvěru (smlouva o úvěru ze dne 5. 10. 1993 uzavřená s Ing. V. H. a J. H. pod jejich obchodním jménem H+H nakladatelství a vydavatelství, smlouva o úvěru ze dne 11. 11. 1993 uzavřená s J. H. a smlouva o úvěru ze dne 23. 6. 1994 uzavřená s J. H.). Investiční a Poštovní banka, a. s., od úvěrových smluv následně odstoupila a prostřednictvím žaloby ze dne 12. 2. 1997 se domáhala svých nároků soudní cestou. Smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 12. 6. 1998 byla pohledávka ve výši 46 939 733,77 Kč postoupena společnosti C., a. s. Platnost postoupení byla pravomocně potvrzena soudy. Na základě uvedeného postoupení pohledávky vstoupila do civilního řízení ke dni 9. 12. 1998 společnost C., a. s., namísto Investiční a Poštovní banky, a. s. Dne 30. 12. 1999 uzavřela společnost C., a. s., smlouvu o postoupení 9/10 pohledávky na A. T. a dne 15. 9. 2001 uzavřela A. T. se společností C., a. s., komisionářskou smlouvu, v níž se zavázala jednat svým jménem na účet komitenta o postoupení celé pohledávky a následně uzavřít tuto smlouvu svým jménem na celou převáděnou pohledávku. Na základě této smlouvy byla dne 2. 1. 2002 uzavřena smlouva o postoupení pohledávky, kterou byla celá pohledávka i za A. T. postoupena na společnost A. T., s. r. o. Společnost C., a. s., poté navrhla, aby namísto ní do řízení vstoupila jako žalobce společnost A. T., s. r. o., k čemuž došlo podle § 107a o. s. ř. usnesením Městského soudu v Praze ze dne 15. 11. 2004, sp. zn. 51 Cm 42/1997, které nabylo právní moci dne 15. 12. 2004. Usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 12. 2012, č. j. 9 Cmo 339/2012-788, které nabylo právní moci dne 18. 1. 2013, byl k návrhu společnosti A. T., s. r. o., ze dne 6. 10. 2009, podle § 92 odst. 1 o. s. ř. připuštěn vstup společnosti C., a. s., a A. T. do řízení na straně žalující. Odvolací soud dále přihlédl k rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 4. 2010, č. j. 51 Cm 42/97-649, kterým Městský soud v Praze zamítl žalobu společnosti A. T., s. r. o., proti J. H., Ing. V. H. a N. H+H, s. r. o., a ve kterém dospěl k závěru, že smlouvy o postoupení pohledávek mezi společností C., a. s., a A. T. a C., a. s., a A. T., s. r. o., jsou neplatné. Uvedený rozsudek byl sice zrušen rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 12. 2014, č. j. 9 Cmo 3/2013-889, ale pouze z důvodu procesního pochybení soudu prvního stupně. Vrchní soud se jinak co do závěru o neplatnosti postupních smluv ztotožnil se závěrem Městského soudu v Praze.

21. Odvolací soud měl proto za prokázané, že postoupení pohledávky mezi Investiční a Poštovní bankou, a. s., a společností C., a. s., bylo platné a že v době páchání trestné činnosti obviněných, které započalo dne 26. 3. 2007, měla společnost C., a. s., pohledávku vůči oběma obviněným. Odvolací soud dále dovodil, že okamžikem, kdy společnost C., a. s., přestala být účastníkem řízení, tj. od 15. 12. 2004, kdy nabylo právní moci usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 11. 2004, sp.

zn. 51 Cm 42/1997, jí počala běžet čtyřletá promlčecí lhůta stanovená v § 397 obchodního zákoníku, účinného v rozhodné době. K promlčení předmětné pohledávky společnosti C., a. s., tak došlo dne 15. 12. 2008, kdy tato promlčecí lhůta uplynula. V návaznosti na tato zjištění odvolací soud vyčíslil částku, kterou obvinění částečně zmařili uspokojení pohledávky společnosti C., a. s., na 5 457 858,75 Kč, která odpovídá odstranění nájemného od července 2007, resp. od září 2007, kdy Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky zasílalo podnájemné na účet syna obviněných J. H. až do 15. 12. 2008. V částce 6 384 586,25 Kč se obvinění pouze pokusili o částečné zmaření uspokojení tohoto věřitele, protože v důsledku promlčení ke dni 15. 12. 2008 trestné jednání obviněných nemohlo být pro nezpůsobilost objektu činu dokonáno (str. 29 rozsudku odvolacího soudu).

22. Jak již bylo shora zmíněno, obvinění J. H., Ing. V. H. ve svém dovolání namítali, že odvolací soud nesprávně posoudil okamžik, kdy došlo k promlčení pohledávky společnosti C., a. s. Konkrétně s odkazem na § 408 odst. 1 obchodního zákoníku tvrdili, že k promlčení pohledávky došlo nejpozději ke dni 26. 4. 2006, tj. deset let od data odstoupení Investiční a Poštovní banky, a. s., od úvěrových smluv. V podání ze dne 15. 3. 2016, na které ve svém dovolání odkazují (v dovolání je zřejmě chybně uvedeno datum 16. 3. 2016), nicméně uvádí jako datum promlčení 24. 5. 2006 (č. l. 3707). Nejvyšší soud připomíná, že smlouva o úvěru představovala v rozhodné době tzv. absolutní obchodní závazkový vztah [§ 261 odst. 3 písm. d) obchodního zákoníku], a promlčení pohledávky ze smlouvy o úvěru se proto řídilo obchodním zákoníkem (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. 21 Cdo 1918/2005). Podle § 392 odst. 1 obchodního zákoníku u práva na plnění závazku běží promlčecí doba ode dne, kdy měl být závazek splněn nebo mělo být započato s jeho plněním (doba splatnosti). Podle § 397 obchodního zákoníku, nestanoví-li zákon pro jednotlivá práva jinak, činí promlčecí doba čtyři roky. Podle § 402 obchodního zákoníku promlčecí doba přestává běžet, když věřitel za účelem svého uspokojení nebo určení práva učiní jakýkoli právní úkon, který se považuje podle předpisu upravujícího soudní řízení za jeho zahájení nebo za uplatnění práva v již zahájeném řízení. Podle § 408 odst. 1 obchodního zákoníku bez ohledu na jiná ustanovení tohoto zákona skončí promlčecí doba nejpozději po uplynutí deseti let ode dne, kdy počala poprvé běžet. Námitku promlčení však nelze uplatnit v soudním nebo rozhodčím řízení, jež bylo zahájeno před uplynutím této lhůty (pozn. Nejvyšší soud v tomto případě nerozlišuje dělení na lhůty a doby podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ale používá původní terminologii). Ustanovení § 408 odst. 1 obchodního zákoníku, kterým argumentují obvinění, upravuje tzv. absolutní promlčecí dobu, aniž by s tím, že před jejím uplynutím byla pohledávka uplatněna v soudním nebo rozhodčím řízení, spojovalo jakékoliv následky pro její běh. Jestliže právo bylo uplatněno v určitém soudním nebo rozhodčím řízení včas, ale během tohoto řízení uplynula desetiletá lhůta, k promlčení dochází, námitka promlčení je však v tomto řízení nepřípustná (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. 31 Cdo 4091/2010; ČÁP, Z., KOVAŘÍK, Z., POKORNÁ, J. Obchodní zákoník: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2009, komentář k § 408). Pokud jde o počátek běhu promlčecí doby, v případě odstoupení od úvěrové smlouvy počíná promlčecí doba běžet ohledně celého dluhu, když věřitel využije svého práva odstoupit od smlouvy a vyžádá vrácení celé dlužné částky (WEINHOLD, D. Promlčení a prekluze v obchodních závazkových vztazích. 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, str. 44). Podle zjištění odvolacího soudu odstoupila Investiční a Poštovní banka, a. s., od úvěrové smlouvy č. … ke dni 23. 12. 1996, od úvěrových smluv č. … a č. … ke dni 26. 4. 1996 (str. 25 rozsudku odvolacího soudu). U první úvěrové smlouvy tedy došlo k uplynutí absolutní promlčecí doby ke dni 23. 12. 2006, u druhé a třetí úvěrové smlouvy ke dni 26. 4. 2006, v obou případech však před začátkem trestněprávního jednání obviněných. Zároveň je však nutné posoudit, zdali je možné námitku promlčení vůči společnosti C., a. s., úspěšně namítnout za situace, kdy Investiční a Poštovní banka, a. s., pohledávku vyplývající ze zmíněných úvěrových smluv v promlčecí lhůtě řádně uplatnila u soudu.

23. Podle zjištění odvolacího soudu přestala být společnost C., a. s., účastníkem řízení vedeného pod sp. zn. 51 Cm 42/1997 u Městského soudu v Praze usnesením tohoto soudu ze dne 15. 11. 2004, sp.

zn. 51 Cm 42/1997, které nabylo právní moci dne 15. 12. 2004 (str. 27–28 rozsudku odvolacího soudu). Společnost C., a. s., následně podala návrh na opětovné přistoupení do řízení podle § 92 odst. 1 o. s. ř. až dne 6. 10. 2009. Z uvedeného vyplývá, že v době uplynutí absolutní promlčecí doby, tj. v případě úvěrové smlouvy č. … ke dni 23. 12. 2006, u úvěrových smluv č. … a č. … ke dni 26. 4. 2006, již nebyla účastníkem v řízení vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 51 Cm 42/1997, v tomto řízení tedy řádně nepokračovala, a nemůže se proto vůči ní uplatnit zákaz námitky promlčení v ustanovení § 408 odst. 1 obchodního zákoníku, podle kterého je tato námitka nepřípustná v soudním nebo rozhodčím řízení zahájeném před uplynutím této promlčecí lhůty. Nejvyššímu soudu proto nezbylo než námitce obviněných vyhovět a v návaznosti na uvedené upravit výrok o vině tak, že ve vztahu ke společnosti C., a. s., představovalo jednání obviněných pouze poškozování tohoto věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), odst. 4 tr. zák. ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. Ve shodě s naukou, jejíž závěry jsou v projednávané věci s ohledem na aplikaci zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, uplatnitelné, lze navíc uzavřít, že šlo o pokus relativně nezpůsobilý, kdy delikt nelze dokonat pouze v konkrétním případě, za jiných okolností by však mohl být dokonán [KRATOCHVÍL, V. a kol. Trestní právo hmotné (obecná část). 2. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1996, s. 191]. Po dobu trestněprávního jednání obviněných byla účastníkem řízení, ve kterém byla pohledávka uplatňována, pouze společnost A. T., s. r. o., která ovšem v důsledku chybějící aktivní věcné legitimace k vymáhání předmětné pohledávky nemohla být jednáním obviněných poškozena. Trestnost nezpůsobilého pokusu se nicméně posuzuje podle materiálního hlediska, tedy stupně společenské nebezpečnosti ve vztahu ke konkrétnímu činu, kdy je třeba posoudit zejména konkrétní význam okolností spoluurčujících nebezpečnost pro společnost a její stupeň (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2008, sp. zn. 8 Tdo 672/2008, a také NOVOTNÝ, O., DOLENSKÝ, A., JELÍNEK, J., VANDUCHOVÁ, M. Trestní právo hmotné, I. Obecná část. 3. vydání, Praha: Codex, 1997, s. 159). V této souvislosti nelze přehlédnout, že obvinění si byli vědomi uvedené pohledávky, která vůči nim byla po právu uplatňována, a také vůči ní jednali ve výroku tohoto rozsudku uvedeným způsobem, přičemž si museli být vědomi i spornosti otázky, kdo je vlastně aktivně věcně legitimován k vymáhání pohledávky, protože společnost C., a. s., podala dne 6. 10. 2009 návrh na opětovné přistoupení do řízení podle § 92 odst. 1 o. s. ř. Z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 4. 2010, č. j. 51 Cm 42/1997-649, nadto vyplývá, že obvinění původně namítali promlčení pohledávky již vůči Investiční a Poštovní bance, a. s., a rozporovali i postoupení pohledávky na společnost C., a. s. (č. l. 3083–3086).

24. S ohledem na vyjádření společnosti A. T., s. r. o., ze dne 30. 1. 2017, a společnosti C., a. s., ze dne 9. 3. 2017, Nejvyšší soud nad rámec uvedeného dodává, že Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozsudku z vlastní iniciativy. Zároveň platí, že i v dovolacím řízení se plně uplatní zásada zákazu reformationis in peius (§ 265p tr. ř.). Nejvyšší soud se proto v projednávané věci nezabýval posouzením platnosti smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 2. 1. 2002, kterou b;yla celá pohledávka i za A. T. postoupena společností C., a. s., na společnost A. T., s. r. o. Ze stejného důvodu Nejvyšší soud ani nemohl posuzovat, zda obviněným nesvědčila námitka neplatnosti postupní smlouvy ve smyslu rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2009, sp. zn. 31 Cdo 1328/2007, publikovaném pod č. 61/2010 Sb. rozh. obč., podle nějž při splnění notifikační povinnosti postupitele nemá dlužník (s výjimkou případů uvedených v § 525 zákona č. 40/1964, občanský zákoník) vůči postupníkovi ve sporu o úhradu pohledávky k dispozici obranu založenou na námitce neplatnosti smlouvy o postoupení pohledávky. Pokud odvolací soud na podkladě provedeného dokazování spisem vedeným u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 51 Cm 42/1997 dospěl k závěru o neplatnosti postupní smlouvy (navzdory výše zmíněné civilní judikatuře Nejvyššího soudu) a na základě toho dovodil nedostatek věcné legitimace společnosti A. T., s. r. o., Nejvyšší soud musel z tohoto závěru vycházet, neboť opačný postup by byl zcela zjevně v neprospěch obviněných J. H. a Ing. V. H., a tedy v rozporu se zásadou zákazu *reformationis in peius*, což vyjádřil i ve formulaci skutkové věty ve výroku o vině tím, že zde uvedl: „… u níž byl učiněn závěr o jejím promlčení“. S ohledem na uvedenou zásadu zákazu *reformationis in peius* a zmíněné rozhodné okolnosti se pak již vůbec

nemohl zabývat tím, že jestliže v řízení pokračovala osoba (A. T., s. r. o.), o níž se věřitel (C., a. s.) důvodně domníval, že je novým věřitelem (že na ni byla pohledávka postoupena), a vrátila-li se společnost C., a. s., do řízení „ihned“ poté, kdy zjistila, že otázka aktivní věcné legitimace je sporná, bylo by možno učinit závěr, že v řízení řádně pokračovala, a proto by pro ní měly platit účinky podané žaloby (stavení promlčecí doby, resp. nemožnost přihlédnout k námitce uplynutí 10leté promlčecí doby).

25. Obvinění dále poukázali na aktuální judikaturu Nejvyššího soudu k otázce společného dluhu manželů, konkrétně na usnesení ze dne 31. 8. 2015, sp. zn. 29 ICdo 32/2013, publikované pod č. 60/2016 Sb. rozh. obč. S odkazem na uvedenou judikaturu namítali, že nejsou splněné podmínky pro to, aby obvinění představovali solidární dlužníky vůči všem označeným věřitelům. Nejvyšší soud k této judikatuře uvádí následující. V rozsudku ze dne 31. 8. 2015, sp. zn. 29 ICdo 32/2013, publikovaném pod č. 60/2016 Sb. rozh. obč., Nejvyšší soud přijal závěr, že věřitel, který s dlužníkem uzavřel smlouvu o úvěru nebo o půjčce, nemůže takovouto pohledávku přihlásit do insolvenčního řízení vedeného na majetek manžela obligačního dlužníka. Uzavřením takové smlouvy totiž nevzniká věřiteli podle právní úpravy institutu společného jmění manželů v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013, za trvání dlužníkova manželství žádná pohledávka vůči manželu dlužníka, přestože závazek, který na sebe smlouvou převzal, je závazkem, který tvoří společné jmění manželů ve smyslu § 143 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku. Uvedený závěr platí bez zřetele k tomu, zda vůči obligačnímu dlužníku byla pohledávka ze smlouvy přiznána pravomocným a vykonatelným rozhodnutím. Nejvyšší soud v odkazovaném rozhodnutí navazoval především na rozsudek velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2007, sp. zn. 31 Odo 677/2005, publikovaný pod č. 24/2008 Sb. rozh. obč. Velký senát Nejvyššího soudu v tomto rozsudku uvedl, že závěr, podle nějž by splnění závazku náležícího do společného jmění manželů, sjednaného jen jedním z manželů, mohl věřitel vymoci i (jen) po druhém z těchto manželů, by vnesl právní nejistotu do právních vztahů vzniklých na základě smluv a prolamoval by zásadu vázanosti stran smluvním ujednáním. Velký senát dále upozornil na skutečnost, že závazky náležející do společného jmění manželů nasmlouvané jedním z manželů nemusí mít vždy charakter peněžitých závazků a druhý z manželů nemusí být k jejich splnění odborně vybaven. Zároveň by tento druhý manžel byl v režimu § 145 odst. 3 občanského zákoníku vázán povinnostmi plynoucími ze smlouvy, jejíž obsah nezná a stíhán sankcemi (smluvní pokuta, smluvený úrok z prodlení), o kterých nevěděl (jelikož se nepodílel na vzniku smlouvy). Především z těchto důvodů dospěl velký senát Nejvyššího soudu k závěru, že splnění závazku náležejícího do společného jmění manželů, sjednaného jen jedním z manželů, nemůže věřitel v nalézacím řízení vymoci po druhém z těchto manželů, přičemž právo věřitele domáhat se při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uspokojení závazku povinného manžela postižením společného jmění manželů tím není dotčeno.

26. Nejvyšší soud připomíná, že podstatou trestného činu poškození věřitele podle § 256 tr. zák. je poškozovací jednání ve vztahu k majetku věřitelů, a objektivní stránka zahrnuje dvě formy jednání, které jsou samostatnými základními skutkovými podstatami: a) poškozování vlastního věřitele – jednání se dopouští sám dlužník (§ 256 odst. 1 tr. zák.) a b) poškozování cizího věřitele – jednání se dopouští jiná osoba než dlužník (§ 256 odst. 2 tr. zák.). Věřitelem je pak osoba, která má vůči pachateli, popř. jiné osobě (pokud se jedná o skutkovou podstatu poškozování cizího věřitele), právo na plnění zejména na základě existujícího závazkového právního vztahu, bez ohledu na to, zda důvodem vzniku takového vztahu je smlouva (občanskoprávní, obchodní, pracovní), nebo jiná v zákoně uvedená skutečnost jako způsobení škody, daňová či celní povinnost (ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. Trestní zákon: Komentář. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 1544–1545).

27. Vztáhneme-li výše shrnuté závěry Nejvyššího soudu, formulované především v rozsudku velkého senátu ze dne 12. 9. 2007, sp. zn. 31 Odo 677/2005, týkající se závazků, náležejících do společného jmění manželů, avšak sjednaných jen jedním z manželů, ke skutkové podstatě trestného činu

poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 a odst. 2 tr. zák., lze dospět k následujícímu. Pokud manžel dlužníka, který závazek sjednal, maří uspokojení věřitele svého manžela tím, že zničí, poškodí, zatají, zcizí nebo odstraní část majetku, náležejícího do společného jmění manželů (v režimu zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013), nelze takovéto trestněprávní jednání kvalifikovat jako maření uspokojení svého věřitele podle § 256 odst. 1 tr. zák. (resp. § 222 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník), ale pouze jako zmaření uspokojení věřitele jiné osoby podle § 256 odst. 2 tr. zák. (§ 222 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník). Opačný závěr by neodpovídal ustálené civilní judikatuře Nejvyššího soudu. Pokud totiž na základě této judikatury nemůže věřitel v nalézacím řízení vymoci závazek náležející do společného jmění manželů, avšak sjednaný jen jedním z manželů, po druhém z manželů, nelze zároveň dovozovat, že tento druhý manžel poškozuje svého věřitele, jestliže zničí, poškodí, zatají, zcizí nebo odstraní část majetku, náležícího do společného jmění manželů. Tyto závěry se analogicky uplatní i v případech, kdy důvodem závazkového právního vztahu je i jiná skutečnost než smlouva, jako např. daňová či celní povinnost. Vzhledem k tomu, že Městský soud v Praze v napadeném rozsudku ze dne 10. 5. 2016, sp. zn. 8 To 21/2012, po zrušení rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 („nalézací soud“) ze dne 21. 11. 2011, sp. zn. 6 T 119/2011, podle § 259 odst. 3 písm. a), b) tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněné J. H. a Ing. V. H. uznal vinnými trestným činem poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), odst. 4 tr. zák. dílem dokonaným, dílem ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., kterého se měli dopustit shora uvedeným skutkem (srov. bod 2 tohoto rozsudku), nevyjádřil v něm skutečnost, že každý z manželů se mohl dopustit poškozování věřitele podle odstavce 1 § 256 tr. zák. jen ve vztahu ke svým dluhům a svým věřitelům, zatímco k dluhům a věřitelům druhého z manželů mohl spáchat jen poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 tr. zák. (v obou případech v závislosti na výši škody případně i podle § 256 odst. 3, 4 tr. zák.). Protože dovolání obviněných je z uvedených důvodů částečně důvodné, Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 věta první tr. ř. zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 5. 2016, sp. zn. 8 To 21/2012, pokud jím bylo rozhodnuto ve výroku pod bodem I. o vině a trestu u obou obviněných a o odkázání poškozených společností A. T., s. r. o., a TST R., s. r. o., s jejich nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních, a rozhodnutí na zrušené části zrušených výroků tohoto rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Naproti tomu ponechal beze změny výrok, kterým bylo podle § 253 odst. 1 tr. ř. zamítnuto odvolání poškozené společnosti A. C. Ltd., se sídlem H. Building, D. 2, Irsko (nyní C. C., a. s.). Nejvyšší soud nepovažoval za nutné vracet věc odvolacímu soudu k opětovnému přezkoumání promlčení pohledávky pod bodem č. 8. výroku č. I odvolacího soudu a k přezkoumání právní kvalifikace jednání obviněných, když odvolacím soudem zjištěný skutkový stav Nejvyššímu soudu po doplnění dokazování o jednotlivé smlouvy, soudní rozhodnutí a další důkazní prostředky podrobně rozvedené pod body 31 a 32 umožňoval, aby ve věci podle § 265m odst. 1, 2 tr. ř. sám rozhodl, a to i na základě shora uvedeného právního posouzení otázky promlčení předmětné pohledávky společnosti C., a. s. Proto na možnost částečně odlišné právní kvalifikace Nejvyšší soud v souladu s ustanovením § 225 odst. 2 (§ 190 odst. 2) tr. ř., *per analogiam*, přípisem ze dne 2. 2. 2017 upozornil obhájce obviněných a poskytl mu lhůtu k vyjádření. Ve svém vyjádření ze dne 28. 2. 2017 dovolatelé prostřednictvím svého obhájce uvedli, že závazkový právní vztah mezi dlužníkem a věřitelem je obligatorním znakem skutkové podstaty trestného činu poškozování věřitele podle § 256 tr. zák., přičemž otázku existence a obsahu tohoto právního vztahu musí soud v trestním řízení posuzovat samostatně jako předběžnou otázku, neboť jde o posouzení viny obviněného. Pravomocným rozhodnutím soudu v občanskoprávním řízení není soud v trestním řízení sice vázán, musí jej však zhodnotit jako důkaz a vypořádat se s argumenty v něm obsaženými. Dovolatelé dále namítali, že trestného činu podle § 256 odst. 1 tr. zák. ani jeho pokusu se nemůže dopustit dlužník, který poškozením svého majetku nebo jeho části pouze ztíží nebo oddálí uspokojení věřitele, jemuž zůstává možnost uspokojit svoji pohledávku z jiného dlužníkova majetku. Ve zbytku vyjádření pak odvolatelé obdobně jako ve svém dovolání rozporovali jednotlivé pohledávky a argumentovali existencí majetku, ze kterého věřitelé mohli podle jejich tvrzení uspokojit své pohledávky.

28. Odvolací soud napadeným rozhodnutím zrušil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 21. 11. 2011, sp. zn. 6 T 119/2011, v celém rozsahu, a znovu rozhodl o vině obžalovaných. K odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že na základě výpovědí svědků Ing. P. D., J. T., M. B., Ing. J. K., M. S., M. L., Mgr. J. K., T. S. a množství listinných důkazů dospěl k závěru, že společné jednání obviněného J. H. a obviněné Ing. V. H. spočívající v tom, že uzavřeli nájemní smlouvu ohledně předmětné nemovitosti se společností A. E. H+H, s. r. o., kterou pověřili k uzavření podnájemní smlouvy ohledně týchž nebytových prostor v domě, který vlastnili, s Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky a následně tato společnost, kterou vlastnili, uzavřela smlouvu o půjčce s dalším vlastníkem společnosti a synem obžalovaných a byl dán pokyn Ministerstvu práce a sociálních věcí České republiky, aby podnájemné z tohoto důvodu bylo zasíláno na účet J. H., …, nebylo pouhou snahou spravovat svůj majetek, ale bylo činěno v přímém úmyslu ve smyslu § 4 písm. a) tr. zák. částečně zmařit uspokojení v té době splatných a existujících pohledávek věřitelů obžalovaných odstraněním tohoto pravidelného a značného příjmu. Odvolací soud nemohl přijmout jako logické vysvětlení znalce Ing. I. S., že tento mechanismus byl pro společnost A. E. H+H, s. r. o., výhodný, neboť forma půjčky od společníka J. H. zajišťovala této společnosti pravidelné příjmy ve výši podnájemného. Znalkyně Ing. K. z účtů společnosti zjistila, že platby za nájemné od Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky byly na účet této společnosti od počátku zasílány řádně a včas. Obžalovaní měli v tomto směru i zkušenost z předchozí doby, kdy bylo na jejich účty nájemné tímto ministerstvem zasíláno na základě nájemní smlouvy, uzavřené mezi nimi jako fyzickými osobami a ministerstvem. Jak vyplynulo z listinných důkazů, nájemní smlouva mezi obžalovanými a společností A. E. H+H, s. r. o., kterou společně se svým synem J. H. vlastnili, byla neplatná, neboť byla uzavřena v době, kdy Okresní soud Praha-západ usnesením pod sp. zn. 13 Nc 3984/2006 nařídil exekuci na majetek obviněné Ing. V. H. Obviněné Ing. V. H. bylo toto usnesení, které obsahuje výslovné poučení o tom, že od doručení usnesení nesmí se svým majetkem včetně nemovitostí a majetku ve společném jmění manželů nakládat, doručeno dne 19. 1. 2007. V popisu skutku je chybně uvedeno datum 1. 2. 2007, tj. datum, kdy obžalovaná podala proti tomuto usnesení odvolání. Tato zřejmá nesprávnost však není pro posouzení viny obžalovaných významná. Usnesení o nařízení exekuce na majetek jeho manželky obviněné Ing. V. H. bylo obviněnému J. H. doručeno sice až dne 11. 6. 2007, tj. po uzavření uvedených nájemních a podnájemní smlouvy, pro posouzení subjektivní stránky obžalovaného je však podstatné, že již dne 30. 1. 2007 datoval odvolání proti němu (soudu došlo 1. 2. 2007). Jak obviněná Ing. V. H., tak obviněný J. H. tedy v době uzavření předmětných smluv nepochybně věděli, že nesmí se svým majetkem ve společném jmění manželů nakládat pod sankcí neplatnosti právního úkonu. Odvolací soud měl tato zjištění prokázána obsahem spisu Okresního soudu Praha-západ pod sp. zn. 13 Nc 3984/2006, kterým doplnil dokazování. Z obsahu uvedeného spisu, jakož i z dalších listinných důkazů je evidentní, že obvinění takto jednali cíleně a promyšleně v době, kdy na jejich majetek ve společném jmění se vztahovalo tzv. generální inhibitorium, tj. zákaz s ním nakládat, a v přímém úmyslu znemožnit svým věřitelům, kteří se intenzivně snažili prostřednictvím četných soudních žalob domoci uspokojení svých pohledávek, aby tyto mohli exekuovat přikázáním pohledávky z účtů obviněných jako fyzických osob, kam Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky nájemné původně zasílalo. Tímto promyšleným a cíleně vedeným jednáním obvinění odstranili část svého majetku spočívajícího v pravidelných měsíčních příjmech od Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, plynoucí z původní nájemní smlouvy. Na tomto závěru nic nemění písemné prohlášení Ing. J. K., že souhlasil s uzavřením nájemní smlouvy mezi obviněnými a A. E. H+H, s. r. o. (č. l. 3659 trestního spisu), neboť obžalovaní takto jednali v rozporu se zákazem disponovat majetkem, jak jim bylo uloženo výše citovaným rozhodnutím soudu v rámci exekučního řízení. Trestné jednání obviněných bylo evidentně reakcí na četné snahy jednotlivých věřitelů domoci se svých pohledávek v exekučním řízení a reakcí na již nařízené exekuční tituly. Tento závěr vyplývá z časových souvislostí mezi jednáním obžalovaných a četných soudních rozhodnutí. Obžalovaní jednali ve společném přímém úmyslu podle § 4 písm. a) tr. zák. (účinného do 31. 12. 2009) jako spolupachatelé ve smyslu § 9 odst. 2 tr. zák. zmařit tyto exekuce a alespoň částečně zmařit uspokojení svých věřitelů. K realizaci tohoto záměru obvinění jako jediní vlastníci domu ve V. ulici v

P. 2 uzavřeli dne 27. 3. 2007 nájemní smlouvu ohledně této nemovitosti se společností A. E. H+H, s. r. o. (jejímž jediným jednatelem byl obviněný J. H. a společníky oba obvinění a jejich syn J. H.), současně dohodou ze dne 6. 4. 2007 (č. l. 371–372 spisu) ukončili nájemní vztah s Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky a jménem společnosti A. E. H+H, s. r. o., uzavřeli s Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky novou podnájemní smlouvu dne 6. 4. 2007 (č. l. 373–378 spisu), kterou uzavřel obviněný J. H. jako jediný jednatel uvedené společnosti. Již toto jednání bylo vedeno úmyslem obviněných zmařit uspokojení pohledávek svých věřitelů odstraněním části svého majetku, konkrétně příjmu z nájmu uvedené nemovitosti, který byl postižitelný exekucemi přikázáním pohledávky z jejich účtu. Následné zaslání písemného oznámení (č. l. 380 spisu) o zřízení zástavního práva k budoucím pohledávkám na základě smlouvy o půjčce mezi spol. A. E. H+H, s. r. o., a J. H., které zaslal ministerstvu obviněný jako jednatel společnosti A. E. H+H, s. r. o., ve kterém bylo ministerstvo vyzváno, aby nájemné od července 2007 do června 2010 zasílalo na bankovní účet J. H., bylo již jen logickým krokem celého snažení obviněných vedeného úmyslem částečně zmařit uspokojení pohledávek svých věřitelů, které začalo právě ukončením nájemního vztahu s MPSV a pronajmutím nemovitosti společnosti A. E. H+H, s. r. o. V důsledku tohoto jednání nešly příjmy z nájemného v nemalé měsíční výši na účty obžalovaných, které byly obstaveny exekucemi, jak vyplývá ze svědecké výpovědi exekutora Mgr. K. a z listinných důkazů, ani na účet společnosti A. E. H+H, s. r. o., který byl postižitelný exekucí podáním poddlužnické žaloby, ale na účet J. H., ze kterého si obžalovaní tyto peníze v hotovosti vybírali, jak bylo prokázáno příslušnými listinami. Tyto finanční prostředky pak byly formálně vkládány do pokladny společnosti A. E. H+H, s. r. o., jako vklad (půjčka) společníka J. H., a vzápětí v hotovosti vypláceny jako nájemné obžalovaným, kteří s nimi naložili nezjištěným a těžko zjistitelným způsobem. Každopádně nebyly tyto finanční prostředky použity k alespoň částečnému uspokojení jejich věřitelů. Tyto skutečnosti byly prokázány výpisy z bankovních účtů společnosti A. E. H+H, s. r. o (č. l. 482–494 spisu), a J. H., výběrovými doklady z účtu J. H. (č. l. 422–480 spisu), znaleckými posudky Ing. E. K. a Ing. I. S., jakož i z dodatečně v rámci odvolacího řízení předloženými příjmovými a výdajovými pokladními doklady společnosti A. E. H+H, s. r. o. Obhajoba obviněných vyplývající z jejich podání, že tyto příjmy mohli věřitelé postihnout u společnosti A. E. H+H, s. r. o., je proto účelová, neboť finanční prostředky se na účtu společnosti vůbec neobjevily, a nebylo je proto možné postihnout exekucí. Jediná dočasně úspěšná snaha exekutora V., který však finanční prostředky vymožené pro věřitele A. atelier B., s. p., v likvidaci, přímo od Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky zřejmě zpronevěřil, a je proto trestně stíhán, jak vyplývá z vyjádření JUDr. M. L., skončila rozhodnutím Okresního soudu Praha-západ sp. zn. 13 C 43/2009. Tento soud rozhodl pravomocným usnesením, že finanční prostředky z titulu podnájemní smlouvy z 6. 4. 2007 se z výkonu rozhodnutí vylučují, neboť tyto pohledávky z důvodu neplatnosti nájemní a podnájemní smlouvy pro porušení generálního inhibitoria nemohly být postiženy exekucí vedenou na majetek obžalovaných, tj. obžalovaní jako povinní neměli vůči ministerstvu žádnou pohledávku, kterou by bylo možno exekucí postihnout. Z uvedeného je zřejmé, jak úspěšné bylo plánovité jednání obžalovaných v úmyslu zmařit uspokojení svých věřitelů, neboť na základě neplatné nájemní a následně též neplatné podnájemní smlouvy vzniklo ministerstvu bezdůvodné obohacení v ceně obvyklého nájemného, které po něm může požadovat společnost A. E. H+H, s. r. o., a nikoli obžalovaní, a tedy i věřitelé. Věřitelé se ze zákona nemohli uspokojit ani postižením majetku společnosti A. E. H+H, s. r. o., stejně tak nebyla, při neexistenci rozhodnutí civilního soudu o poddlužnické žalobě, postižitelná pohledávka obviněných vůči této společnosti z titulu nájemného, které se fakticky na účtu společnosti jako podnájemné ani neobjevilo (formálně proteklo pokladnou společnosti jako vklad J. H. a bylo vzápětí vyplaceno obviněným – viz str. 31–34 rozsudku odvolacího soudu). Tyto závěry odvolacího soudu plně odpovídají provedeným důkazům obsaženým ve spisu, které Nejvyšší soud přezkoumal ve smyslu podle § 265i odst. 3 tr. ř., a proto z nich vycházel při svých vlastních skutkových zjištěních.

29. Odvolací soud v napadeném rozhodnutí tak shledal obhajobu obviněných jako účelovou, neboť tuto hodnotil nikoli izolovaně, ale v kontextu s dalším jejich jednáním, konkrétně jednáním, za které

byli pravomocně odsouzeni rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 sp. zn. 1 T 165/2006 ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 22. 5. 2012, sp. zn. 9 To 39/2010, v němž byli uznáni vinnými pokusem trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), odst. 4 tr. zák. (srov. str. 34–35 rozsudku odvolacího soudu). K tomu Nejvyšší soud považuje za nutné podotknout, že k tomuto odsouzení sice nelze v současné době již přihlížet, ale není podle ustálené judikatury vyloučeno přihlížet k vlastnímu jednání obviněných, jako součásti objektivní reality, kterou není možné zahladit (zahlazení, resp. fikce zahlazení se vztahuje jen k vlastnímu odsouzení – srov. č. 10/1974 Sb. rozh. tr.). Z jejich jednání v této předchozí trestní věci bylo podle závěru odvolacího soudu zřejmé, že nyní přezkoumávané trestné jednání obžalovaných, stejně jako shora uvedené předchozí jednání, bylo obviněnými vedeno stejným záměrem, byť jiným způsobem provedení (odstranění části svého majetku), částečně zmařit uspokojení svých věřitelů. Podstatné pro posouzení trestní odpovědnosti obžalovaných je skutečnost, že nyní přezkoumávané jednání není ojedinělým, ale je dalším z jednání obžalovaných, které navazuje na jejich předchozí podvodná jednání, která vždy vedli snahou vyhnout se plnění svých závazků z poskytnutých úvěrů či půjček vůči oprávněným věřitelům. Tato jednání vedla k poškozování věřitelů, kteří dlouhodobě při vynaložení značného úsilí i finančních prostředků se svých zákonných práv snaží domoci (v případě věřitelů s nejvyššími pohledávkami prakticky bezúspěšně). Odvolací soud se proto nemohl ztotožnit s odvolací námitkou obžalovaných, že neměli v úmyslu uspokojení pohledávek mařit a že jen díky neschopnosti exekutorů nebyl tento příjem obžalovaných postižen exekucí. Byť mohly být vymáhány pohledávky věřitelů přikázáním pohledávky z účtů obžalovaných, na těchto byly zanedbatelné finanční prostředky, když obžalovaní pravidelný vysoký příjem z nájemného od Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky předmětným trestním jednáním odstranili a znemožnili částečné uspokojení věřitelů. O úspěšné snaze obviněných zmařit uspokojení svých věřitelů svědčí dále snaha soudního exekutora K., který byl soudem pověřen k vymožení pohledávky ve výši 5 mil. Kč s příslušenstvím pro oprávněného D., neboť veškeré jím nařízené exekuční příkazy z 4. 5. 2007, sp. zn. 043 EX 395/2007 (č. l. 76–778 spisu), tj. nařízené prodeje nemovitostí ve vlastnictví obžalovaných ve V. Ú., v J., na H. – N. S., ve V. ulici, 2/3 nemovitosti na S., nařízené srážky ze mzdy obou obviněných, postižení majetkových práv (podílu obviněných ve společnosti N. H+H a společnosti A. E. H+H, s. r. o.), přikázání pohledávky z účtů obžalovaných u bank, prodej movitých věcí obviněných vedly k vymožení zanedbatelné finanční částky. Stejně skončila snaha pověřeného soudního exekutora K. k uspokojení věřitele obžalovaných D&H C. L., jehož snaha o vymožení pohledávky exekučními příkazy z 6. 3. 2008, sp. zn. 37 Ex 12140/07 (č. l. 913–915 spisu), prodejem nemovitostí obžalovaných ve S., J., V. Ú., byla bez úspěchu. Subjektivní stránka trestného jednání obžalovaných vyplývá i z dalších listinných důkazů. Těmito je prokázáno, že obžalovaní zakládali různé společnosti, fingovali prodej podniku, a přestože byl soudem prohlášen za neplatný, jsou nadále podnik a s ním spojené nemovitosti předmětem dražby nerealizované více než 10 let, jak bylo prokázáno též výpovědí svědka Ing. J. K., jak správně uzavřel obvodní soud. Odvolací soud proto nepochyboval, že tato „nedobrovolná dražba“ má sloužit k blokaci nemovitostí vůči ostatním věřitelům a možnosti vymožení jejich pohledávek. Uspokojení věřitelů nebylo možné ani prodejem nemovitostí ve vlastnictví obviněných, které byly Ing. V. K. znalkyní z oboru ekonomiky, odvětví ceny a odhady nemovitostí ohodnoceny obvyklou (tržní) cenou k 18. 3. 2007 v celkové výši 152 470 000 Kč [nemovitosti v J. částkou 7 100 000 Kč a 3 170 000 Kč, nemovitosti v k. ú. S. částkou 1 200 000 Kč (2/3 rodinného domku), v P. p. S. částkou 3 500 000 Kč, v ulici N. S., P. 1, částkou 42 500 000 Kč a domu v P. 2, V. ulici, částkou 95 000 000 Kč]. K znemožnění snahy řady exekutorů o vymožení pohledávek jednotlivých věřitelů, jak je shora uvedeno, směřovaly též snahy obviněných zřídit na nemovitostech v P. věcná břemena pro N. H+H, což se jim podařilo jen u nemovitosti N. S., díky čemuž je podle znalkyně tato nemovitost těžko prodejná (srov. str. 35–36 rozsudku odvolacího soudu). Nedůvodná byla podle odvolacího soudu i námitka obviněných, že nemohli být zkráceni všichni věřitelé, neboť tito věřitelé by nebyli uspokojováni při výkonu rozhodnutí poměrně, nýbrž podle pořadí svých pohledávek. Podle názoru odvolacího soudu není pro posouzení viny obviněných podstatné, v jakém pořadí byly pohledávky jednotlivými věřiteli přihlášeny, a v jakém pořadí by proto

měly být uspokojeny. Podstatné je to, že pohledávky věřitelů v době posuzovaného trestného jednání obviněných existovaly, byly splatné, existovaly exekuční tituly na ně a že díky odstranění příjmů obviněných z nájmu nebytových prostor Ministerstvu práce a sociálních věcí České republiky bylo uspokojení pohledávek těchto věřitelů zčásti zmařeno. Není rozhodné ani to, že nájem z nemovitosti ve V. ulici nemohl postačovat k uspokojení všech pohledávek věřitelů, neboť k naplnění zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu poškození věřitele podle § 256 tr. zák. stačí i částečné zmaření uspokojení pohledávky věřitelů, k čemuž došlo, přičemž není rozhodné a v rámci trestního řízení ani účelné stanovit, v jaké konkrétní částce byl ten který věřitel zkrácen v důsledku trestného jednání obžalovaných. Podle odvolacího soudu nebylo ani podstatné to, že se exekutorovi V. podařilo srazit z příjmů obžalovaných částku převyšující pohledávku v základní výši 355 000 Kč, neboť i v tomto případě došlo ke zkrácení věřitele jednáním obžalovaných, neboť v době trestného činu tato pohledávka prokazatelně existovala a úmyslné jednání obviněných směřovalo ke zmaření uspokojení této pohledávky (str. 37 rozsudku odvolacího soudu). Se všemi těmito závěry se Nejvyšší soud v souladu již se závěry učiněnými v předchozích jeho rozhodnutích plně ztotožňuje, a proto na ně z hlediska nových skutkových zjištění může odkázat.

30. Dále odvolací soud uvedl, že si je vědom toho, že trestní odpovědnost obžalovaných podle § 256 odst. 1 tr. zák. by byla vyloučena, pokud by měli věřitelé reálnou možnost uspokojit své pohledávky z jiného dlužníkova majetku a bez jeho zavinění této možnosti nevyužili. Tak tomu v daném případě není. Shora uvedené pokusy soudem pověřených exekutorů svědčí o tom, že jednání obžalovaných popsané ve skutkových zjištěních tohoto rozsudku bylo úspěšné, tedy že odstraněním pravidelného příjmu v podobě od Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky vedlo k částečnému zmaření uspokojení jejich věřitelů. Na tomto závěru nic nemění výsledky doplněného dokazování, které provedl městský soud k závaznému pokynu Nejvyššího soudu a kdy vyslechl znalce Ing. M. k jeho znaleckému posudku. Ačkoli obvyklá cena nemovitostí ve vlastnictví obžalovaných ke dni vypracování znaleckého posudku 10. 9. 2012 činila podle znalce Ing. M. 160 700 000 Kč, a obvyklá cena stanovená znalkyní Ing. K. částkou 152 470 000 Kč, nepovažoval odvolací soud tyto rozdíly za významné, nejen proto, že znalkyně Ing. K. stanovila cenu nemovitostí obžalovaných k 18. 6. 2007, ale též pro shora uvedené skutečnosti (mnohaletá bezvýsledná snaha četných věřitelů domoci se svých pohledávek cestou civilního řízení). Také v tomto směru je závěr odvolacího soudu odpovídající provedeným důkazům, na které odvolací soud odkázal a které Nejvyšší soud podle obsahu spisu přezkoumal, a proto se s ním Nejvyšší soud plně ztotožnil a při svém závěru o vině z něj vycházel.

31. K námitce obžalovaných ohledně vyčíslení škody odvolací soud ve svém napadeném rozsudku s odkazem na konstantní judikaturu uvedl, že škoda způsobená trestným činem podle § 256 tr. zák. je hodnota zmařené pohledávky věřitele, případně její neuspokojené části, kterou by bylo možno uspokojit, pokud by obžalovaní nejednali způsobem uvedeným v § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. Odvolací soud upravil skutková zjištění ohledně výše škody. Obvodní soud správně zjistil, že obžalovaní částečně zmařili uspokojení svých věřitelů v částce 6 734 776 Kč, kterou zaslalo Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky na účet J. H. a kterou obžalovaní obdrželi formálním tokem přes pokladnu společnosti A. E. H+H, s. r. o. Další částkou ve výši 5 107 669 Kč se obžalovaní pokusili uspokojení svých věřitelů zmařit, přičemž k dokonání díky aktivitě exekutora V. nedošlo [jedná se o nájemné za měsíce březen 2009 až červen 2010 (s výjimkou května 2009)], jak byl dán společností A. E. H+H, s. r. o., pokyn tomuto ministerstvu, které začalo nájemné na účet J. H. zasílat až v září 2007. Odvolací soud proto oproti skutkovým zjištěním obvodního soudu snížil celkovou výši škody ve prospěch obžalovaných. Také tyto závěry odvolacího soudu mají oporu v provedeném dokazování, doplněném na základě pokynů Nejvyššího soudu v jeho předchozích usneseních, a proto z nich Nejvyšší soud v tomto rozsudku vycházel.

32. Pokud jde o jednotlivé pohledávky uvedené pod body 1–7 výroku o vině, v projednávané věci ze skutkových zjištění odvolacího soudu a ze spisového materiálu vyplývá, že pohledávka Ing. J. K.

(pohledávka č. 1) se zakládá na ústní smlouvě o půjčce ze dne 1. 8. 2006 s obviněnou Ing. V. H., kterou obviněná uznala co do důvodu a výše v exekutorském zápise ze dne 30. 11. 2006, sp. zn. 087 EZ08/06 (č. l. 974). Pohledávka A. atelieru B., státního podniku v likvidaci (pohledávka č. 2), se zakládala na smlouvě o koupi nemovitosti, domu a pozemků v k. ú. N. M., zapsané na listu vlastnictví, uzavřené oběma obviněnými dne 21. 9. 1994 (č. l. 986–989). Pokud jde o pohledávku věřitele GTS C., s. r. o. (podle údajů v obchodním rejstříku, zapsaných dne 2. 1. 2015, došlo v důsledku realizace fúze sloučením k zániku společnosti a přechodu jejího jmění na nástupnickou společnost T-Mobile Czech Republic, a. s.), dříve GTS N., a. s. (pohledávka č. 3), tato vyplývá z nezaplacených telefonních poplatků obviněným J. H., jak potvrdil Český telekomunikační úřad ve svém rozhodnutí ze dne 19. 2. 2007 (č. l. 2627–2628). Pohledávka společnosti D&I C. L., dříve C., a. s. (pohledávka č. 4), podle skutkových zjištění odvolacího soudu vyplývá z leasingových smluv uzavřených s obviněným J. H. (č. l. 1042 a 1060). Co se týče pohledávky Ing. P. D. (pohledávka č. 5), ta je založena na směnce vlastní ze dne 14. 7. 1997 vystavené společností N. H & H, a. s., za kterou se oba obvinění zaručili jako avalové (viz rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 7. 11. 2003, sp. zn. 47 Cm 96/2003, č. l. 356–361). V odkazovaném rozsudku se Krajský soud v Praze podrobně zabýval předmětnou pohledávkou vyplývající ze směnky a dospěl k závěru, že oba obvinění mají postavení přímých dlužníků ze směnky. Odkázal zejména na čl. I § 32 zák. č. 191/1950 Sb., směnečného a šekového, který se uplatní i ve vztahu k směnce vlastní (viz čl. I § 77 odst. 3 tohoto zákona), podle nějž je směnečný rukojmí zavázán jako ten, za koho se zaručil. Směnečný rukojmí akceptanta nebo výstavce směnky je přitom zavázán jako dlužník přímý a zároveň je solidárně zavázán společně s ostatními dlužníky ze směnky podle čl. I § 47 odst. 1 (viz také KOTÁSEK, J. Zákon směnečný a šekový: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2013, komentář k § 32). Lze proto uzavřít, že Ing. P. D. vystupoval v postavení věřitele vůči oběma obviněným. Pohledávka Okresní správy sociálního zabezpečení P.-z. (pohledávka č. 6) představuje neuhrazené pojistné obviněných. U obviněné Ing. V. H. činila dlužná částka 164 946 Kč (126 493 Kč jakožto dluh obviněné jako OSVČ na pojistném a 38 453 Kč jako zaměstnavatele) a u obviněného J. H. 214 782,97 Kč (161 609 Kč jakožto dluh obviněného jako OSVČ na pojistném a 53 173, 97 Kč jako zaměstnavatele). Z těchto důvodů Nejvyšší soud rozdělil pohledávku Okresní správy sociálního zabezpečení P.-z. tak, jak je ve výroku tohoto rozsudku uvedeno, tj. vůči obviněné Ing. V. H. v částce 164 946 Kč a vůči obviněnému J. H. v částce 214 782,97 Kč, tj. v celkové základní výši 379 728,97 Kč. Pohledávka společnosti A. C. Ltd., nyní C. C., a. s. (pohledávka č. 7), vznikla původně z úvěrové smlouvy uzavřené dne 22. 11. 1995 mezi Evrobankou, a. s., a N. H + H, a. s. (č. l. 1130–1131), včetně příslušných dodatků. K zajištění úvěru byla dne 11. 6. 1996 s N. H & H, a. s., podepsána vlastní směnka, splatná na viděnou, za jejíž zaplacení převzali směnečné rukojemství oba obvinění (č. l. 1129) a na jejímž základě byl Krajským obchodním soudem v Praze vydán dne 20. 9. 1999 směnečný platební rozkaz, č. j. SM 575/99-11 (č. l. 1144), kterým uložil obviněným a N. H & H, a. s., společně a nerozdílně zaplatit směnečný peníz s úroky, směnečnou odměnou a náhradu nákladů řízení (srov. také rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3045/2010). I v případě této pohledávky jsou proto oba obvinění v postavení dlužníků.

33. Z uvedeného přehledu je zřejmé, že u pohledávek č. 2, 5, 7 figurují jako dlužníci oba obvinění. Ve vztahu k těmto pohledávkám lze proto jednání obviněných kvalifikovat jako poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. (zmaření uspokojení svého věřitele). Naproti tomu pohledávka č. 1 představuje pohledávku výlučně za obviněnou Ing. V. H. a pohledávky č. 3 a 4 pohledávky výlučně za obviněným J. H. U těchto pohledávek proto platí, že jednání druhého z manželů, tj. toho, který v závazkovém vztahu nemá postavení dlužníka, lze kvalifikovat pouze jako poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. (zmaření uspokojení věřitele jiné osoby). U pohledávky č. 6 se jedná zčásti o dluh obviněné Ing. V. H. a zčásti obviněného J. H. V částce odpovídající vlastnímu dluhu, lze proto jednání obviněných kvalifikovat jako poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. a ve zbytku podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. (zmaření uspokojení věřitele jiné osoby). Složitější je situace ohledně pohledávky společnosti C., a. s. (pohledávka č. 8). Ze spisového materiálu vyplývá,

že na základě smlouvy o postoupení pohledávky mezi Investiční a Poštovní bankou, a. s., a společností C., a. s., ze dne 16. 6. 1998, byla na společnost C., a. s., postoupena pohledávka ve výši 46 939 733,77 Kč (č. l. 2725–2732). Podle uvedené smlouvy se tato pohledávka zakládá celkem na třech úvěrových smlouvách a jedné smlouvě o zřízení běžného účtu (nikoli tedy pouze na třech úvěrových smlouvách, jak uvádí odvolací soud na str. 27 svého rozsudku). Zaprvé se jedná o dvě úvěrové smlouvy, které Investiční a Poštovní banka, a. s., uzavřela s obviněným J. H., konkrétně smlouvu o úvěru ze dne 11. 11. 1993 (výše jistiny ke dni podpisu smlouvy o postoupení pohledávek činila 16 500 000 Kč) a smlouvu o úvěru ze dne 23. 6. 1994 (výše jistiny ke dni podpisu smlouvy o postoupení pohledávek činila 25 000 000 Kč). Obě úvěrové smlouvy byly zajištěny zástavním právem k nemovitosti v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů, obviněných J. H. a Ing. V. H., č. p. … s parcelou č. … a … v k. ú. N. M., hl. m. P., zapsané na listu vlastnictví u Katastrálního úřadu P.-město, a č. p. … se stavební parcelou č. … v k. ú. H., zapsané na listu vlastnictví u Katastrálního úřadu P.-m. (zástavní smlouvy, podepsané oběma obviněnými, na č. l. 2794–2799 a 2838–2847). Z uvedeného vyplývá, že společnost C., a. s., v době trestněprávního jednání obviněných figurovala v případě obou výše uvedených úvěrových smluv uzavřených s obviněným J. H. jako zástavní věřitel i vůči obviněné Ing. V. H. Osoba dlužníka je přitom určena tím, kdo je v daném případě věřitelem (ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. Trestní zákon: Komentář. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 1545). Lze proto uzavřít, že ve vztahu k této části pohledávky společnosti C., a. s., vzniklé původně na základě úvěrových smluv č. … a č. …, lze jednání obviněných kvalifikovat jako poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. Ke stejnému závěru lze dospět i v případě úvěrové smlouvy ze dne 5. 10. 1993 (výše jistiny ke dni podpisu smlouvy o postoupení pohledávek činila 5 432 953,37 Kč). Z této smlouvy vyplývá, že ji uzavřeli jako podnikající fyzické osoby oba obvinění Ing. V. H. a J. H. pod obchodním jménem H + H nakladatelství a vydavatelství (č. l. 2745–2757). I ve vztahu k této úvěrové smlouvě se proto u obou obviněných jedná o poškozování vlastního věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. (viz také § 10 odst. 2 zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v rozhodném znění). Jinak je tomu v případě smlouvy o zřízení běžného účtu uvedené ve smlouvě o postoupení pohledávky mezi Investiční a Poštovní bankou, a. s., a společností C., a. s., ze dne 16. 6. 1998. Tuto smlouvu o zřízení běžného účtu uzavřela podle smlouvy o postoupení pohledávky pouze obviněná Ing. V. H. (č. l. 2727). Uvedená smlouva nicméně nefiguruje ve skutkových zjištěních odvolacího soudu, Nejvyšší soud ji proto ve prospěch obviněných vypustil a celkovou pohledávku společnosti C., a. s., o částku 6 780,40 Kč snížil na 46 932 953,37 Kč.

34. Nejvyšší soud ve svém novém rozhodnutí na základě tohoto posouzení v zásadě převzal skutkovou větu z výroku o vině odvolacího soudu, s tím, že u jednotlivých pohledávek nově rozlišil, který z obviněných je vůči věřitelům v pozici dlužníka, případně zda v této pozici vystupují oba obvinění, a v souladu s tímto rozlišením upravil právní kvalifikaci jejich jednání tak, aby uvedenému rozlišení odpovídala. Zároveň Nejvyšší soud v souladu se svojí ustálenou judikaturou posoudil jednání obviněných jako spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. Již v usnesení ze dne 13. 5. 2009, sp. zn. 5 Tdo 414/2009, publikovaném pod č. 36/2010 ve Sb. rozh. tr., Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jednání dvou nebo více pachatelů trestného činu poškozování věřitele podle § 256 tr. zák., které vykazuje všechny znaky podle § 9 odst. 2 tr. zák., je třeba posoudit jako spolupachatelství, ačkoliv se jednání jednoho z nich právně kvalifikuje podle § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. a jednání druhého podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. Obě tyto skutkové podstaty jsou podřazeny pod stejný trestný čin poškozování věřitele podle § 256 tr. zák., přičemž rozdíl je pouze v tom, že v odstavci 1 se jedná o poškozování vlastního věřitele, kde popsaného mařícího jednání se dopouští sám dlužník, zatímco v odstavci 2 jde o poškozování cizího věřitele osobou odlišnou od dlužníka. Objektivní stránka trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. a podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. je v případě „poškození majetku dlužníka“ zcela shodná. Pokud proto společné jednání obviněných vykazuje všechny znaky spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., tj. spáchání trestného činu společným jednáním a úmysl obviněných k tomu směřující, není důvod, proč by jej nebylo možné posoudit jako spolupachatelství. Společné jednání obviněných v projednávané věci tato

kritéria splňuje, když oba obvinění pronajali jakožto výluční majitelé nemovitosti na adrese P. 2 tuto nemovitost společnosti A. E. H+H, s. r. o., ve které figurovali jako společníci. Následně pak uvedená společnost uzavřela podnájemní smlouvu s Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky. Podnájemné bylo hrazeno na účet syna obviněných k zajištění smlouvy o půjčky uzavřené mezi společností A. E. H+H, s. r. o., a synem obviněných, přičemž podle skutkových zjištění odvolacího soudu s tímto účtem fakticky disponovali oba obvinění.

35. Na základě tohoto právního posouzení jednotlivých dluhů obviněného J. H. a obviněné Ing. V. H. je Nejvyšší soud odsoudil tak, že obviněný J. H. spáchal ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák., dílem dokonané, dílem ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., ve vztahu k pohledávkám č. 2, 3, 4, 5, 7, 8 v celém shora uvedeném rozsahu a k pohledávce č. 6 v částce 214 782,97 Kč a poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., dílem dokonané, dílem ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., ve vztahu k pohledávce č. 1 v celém shora uvedeném rozsahu a k pohledávce č. 6 v částce 164 946 Kč. Obviněná Ing. V. H. spáchala ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák., dílem dokonané, dílem ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., ve vztahu k pohledávkám č. 1, 2, 5, 7, 8 v celém shora uvedeném rozsahu a k pohledávce č. 6 v částce 164 946 Kč a poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák., dílem dokonané, dílem ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., ve vztahu k pohledávkám č. 3, 4 v celém shora uvedeném rozsahu a k pohledávce č. 6 v částce 214 782,97 Kč. S přihlédnutím k tomu, že uvedeným společným jednáním v částce 6 734 776 Kč částečně zmařili a v částce 5 107 669 Kč se pokusili částečně zmařit uspokojení těchto věřitelů, bylo jejich jednání právně kvalifikováno i podle odstavce 4 § 256 tr. zák. Vzhledem k tomu Nejvyšší soud uznal ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. obviněného J. H. vinným trestným činem poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a), odst. 4) tr. zák., dílem dokonaným, dílem ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., a obviněnou Ing. V. H. trestným činem poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zák., dílem dokonaným, dílem ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák.

36. V návaznosti na uvedený výrok o vině se Nejvyšší soud podrobně zabýval tresty, které je třeba za uvedený trestný čin každému z obviněných uložit, jakož i výrokem, jímž bylo rozhodnuto o uplatněném nároku na náhradu škody.